

EUROOPA PARLAMENT

2009–2014

Istungidokument

A7-0266/2012

2.8.2012

RAPORT

Kinnipeetavate väidetav transport ja ebaseaduslik kinnipidamine Euroopa riikides
Luure Keskagentuuri (LKA) poolt ning Euroopa Parlamendi LKA poolt
kinnipeetavate transpordiks ja ebaseaduslikuks kinnipidamiseks Euroopa
riikide väidetava kasutamise uurimise ajutise komisjoni raporti järelmeetmed
(2012/2033(INI))

Kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon

Raportöör: Hélène Flautre

Arvamuse koostaja (*): Sarah Ludford, väliskomisjon

(*): Kaasatud komisjon – kodukorra artikkel 50

PR_INI

SISUKORD

	lk
EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK.....	3
VÄLISKOMISJONI ARVAMUS	21
PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS.....	29

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

kinnipeetavate väidetava transpordi ja ebaseadusliku kinnipidamise kohta Euroopa riikides Luure Keskagentuuri (LKA) poolt ning Euroopa Parlamendi LKA poolt kinnipeetavate transpordiks ja ebaseaduslikuks kinnipidamiseks Euroopa riikide väidetava kasutamise uurimise ajutise komisjoni raporti järeelmeetmete kohta

(2012/2033(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Liidu lepingut, eriti selle artikleid 2, 3, 4, 6, 7 ja 21,
- võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat, eelkõige selle artikleid 1, 2, 3, 4, 18 ja 19,
- võttes arvesse Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni ning selle juurde kuuluvaid protokolle,
- võttes arvesse ÜRO asjaomaseid, inimõigusi käsitlevaid dokumente, eriti 16. detsembri 1966. aasta kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelist pakti, 10. detsembri 1984. aasta piinamise ning muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise ja karistamise vastast konventsiooni ja selle asjaomaseid protokolle ning 20. detsembri 2006. aasta rahvusvahelist konventsiooni kõigi isikute sunniviisilise kadumise eest kaitsmise kohta,
- võttes arvesse 1949. aasta Põhja-Atlandi lepingu artiklit 5,
- võttes arvesse nõukogu 27. juuni 2005. aasta määrust (EÜ) nr 1236/2005, mis käsitleb kauplemist teatavate kaupadega, mida on võimalik kasutada surmanuhtluse täideviimiseks, piinamiseks või muul julmal, ebainimlikul või alandaval moel kohtlemiseks või karistamiseks¹,
- võttes arvesse Stockholmi programmi – avatud ja turvaline Euroopa kodanike teenistuses ja nende kaitse² ning komisjoni 20. aprilli 2010. aasta teatist Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ja Regioonide Komiteele „Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala Euroopa kodanikele: Stockholmi programmi rakendamise tegevuskava” (COM(2010)0171),
- võttes arvesse suuniseid kolmandatele riikidele suunatud Euroopa Liidu poliitika kohta, mis käsitleb piinamist ning muud julma, ebainimlikku ja inimväärikust alandavat kohtlemist või karistamist, ning ELi suuniseid surmanuhtluse küsimuses,
- võttes arvesse 1. oktoobri 2010. aasta Brüsseli deklaratsiooni, mis võeti vastu Euroopa Liidu liikmesriikide parlamentide luure- ja julgeolekuteenistuste järelevalvekomisjonide kuuendal konverentsil,

¹ ELT L 200, 30.7.2005, lk 1.

² ELT C 115, 4.5.2010, lk 1.

- võttes arvesse ÜRO ühisuuringut terrorismivastase võitlusega seotud salajase kinnipidamise ülemaailmsete tavade kohta, mille on koostanud Martin Scheinin (terrorismivastases võitluses inimõiguste ja põhivabaduste edendamise ja kaitse eriraportöör), Manfred Nowak (piinamise ning muude julmade, ebainimlike või inimväärikut alandavate kohtlemis- ja karistamisviiside eriraportöör), omavolilise kinnipidamise töörühm, keda esindab selle aseesimees Shaheen Sardar Ali, ning sunniviisilise või tahtmatu kadumise töörühm, keda esindab selle esimees Jeremy Sarkin¹,
- võttes arvesse ÜRO piinamise ning muude julmade, ebainimlike või inimväärikut alandavate kohtlemis- ja karistamisviiside eriraportööri aruannet, milles keskendutakse uurimiskomisjonide tegevusele piinamise või muud laadi väärkohtlemise mooduste või tavade puhul²,
- võttes arvesse terrorismivastases võitluses inimõiguste ja põhivabaduste edendamise ja kaitse eriraportööri Martin Scheinini aruannet „Compilation of good practices on legal and institutional frameworks and measures that ensure respect for human rights by intelligence agencies while countering terrorism, including on their oversight”³,
- võttes arvesse Euroopa Nõukogu panust, eriti endise inimõiguste voliniku Thomas Hammarbergi ning piinamise ja ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise tõkestamise Euroopa Komitee tööd, samuti Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee asjakohaseid resolutsioone, eelkõige resolutsioone „Alleged secret detentions and unlawful inter-state transfers of detainees involving Council of Europe member states”⁴ ja „Secret detentions and illegal transfers of detainees involving Council of Europe member states: second report”⁵ ning parlamentaarse assamblee õigusküsimuste ja inimõiguste komitee aruannet „Abuse of state secrecy and national security: obstacles to parliamentary and judicial scrutiny of human rights violations”⁶,
- võttes arvesse Euroopa Inimõiguste Kohtu kohtuasju *al-Nashiri versus Poola*, *Abu Zubaydah versus Leedu*, *Abu Zubaydah versus Poola* ja *el-Masri versus endine Jugoslaavia Makedoonia Vabariik*, mida arutati suurkojas 16. mail 2012. aastal,
- võttes arvesse oma 25. novembri 2009. aasta resolutsiooni komisjoni teatise kohta Euroopa Parlamendile ja nõukogule „Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala kodanike teenistuses” – Stockholmi programm⁷,
- võttes arvesse oma 14. veebruari 2007. aasta⁸ ja 19. veebruari 2009. aasta⁹ resolutsiooni LKA poolt kinnipeetavate transpordiks ja ebaseaduslikuks kinnipidamiseks Euroopa riikide väidetava kasutamise kohta,

¹ A/HRC/13/42, 19.2.2010.

² A/HRC/19/61, 18.1.2012.

³ A/HRC/14/46, 17.5.2010.

⁴ Resolutsioon 1507 (2006).

⁵ Resolutsioon 1562 (2007).

⁶ Dok 12714, 16.9.2011.

⁷ ELT C 285E, 21.10.2010, lk 12.

⁸ ELT C 287E, 29.11.2007, lk 309.

⁹ ELT C 76E, 25.3.2010, lk 51.

- võttes arvesse oma Guantánamot käsitlevaid resolutsioone, eriti 9. juuni 2011. aasta resolutsiooni oodatava surmanuhtlusotsuse kohta Guantánamos¹, 4. veebruari 2009. aasta resolutsiooni Guantánamo kinnipidamiskeskuse vangide tagasisaatmise ja ümberasustamise kohta² ning 13. juuni 2006. aasta resolutsiooni kinnipeetavate olukorra kohta Guantánamos³ ning oma 10. märtsi 2004. aasta soovitus nõukogule Guantánamo kinnipeetavate õiglasele kohtupidamisele⁴,
- võttes arvesse oma 15. detsembri 2010. aasta resolutsiooni põhiõiguste olukorra kohta Euroopa Liidus (2009) ja institutsiooniliste aspektide kohta pärast Lissaboni lepingu jõustumist⁵,
- võttes arvesse oma 14. detsembri 2011. aasta resolutsiooni ELi terrorismivastase võitluse poliitika peamiste saavutuste ja edasiste ülesannete kohta⁶,
- võttes arvesse komisjoni asepresidendi Jacques Barrot' poolt 17. septembril 2008. aastal Strasbourgis peetud kõnet⁷,
- võttes arvesse komisjoni avaldusi asjaomaste liikmesriikide vajaduse kohta viia läbi uurimisi väidetava kaasatuse suhtes LKA üleviimise ja salajase kinnipidamise programmi ning komisjoni poolt raportööriks edastatud dokumente, sealhulgas ajavahemikus 2007–2010 neli Poolale, neli Rumeeniale ja kaks Leedule saadetud kirja,
- võttes arvesse komisjoni 15. oktoobri 2003. aasta teatist nõukogule ja Euroopa Parlamendile Euroopa Liidu lepingu artikli 7 kohta: liidu aluseks olevate väärtuste austamine ja edendamine (COM(2003)0606),
- võttes arvesse ELi eesistujariigi 29. novembri 2005. aasta kirja Ameerika Ühendriikide välisministrile Condoleezza Rice'ile, milles paluti „USA-poolset selgitust nende teadete kohta [mis käsitlevad väidetavat terrorismis kahtlustatavate kinnipidamist või transportimist mõningates ELi liikmeriikides või nende vahel] lootuses, et see levendab parlamentide ja avalikkuse muret”,
- võttes arvesse 15. septembril 2006. aastal toimunud üldasjade ja välissuhete nõukogu 2748. ja 2749. istungit, kus toimus arutelu teemal „Terrorismivastane võitlus – salajased kinnipidamiskohad”,
- võttes arvesse ELi 7. märtsil 2011. aastal inimõiguste nõukogu 16. istungjärgul tehtud avaldust eespool nimetatud salajast kinnipidamist käsitleva ÜRO ühisuuringu kohta,
- võttes arvesse Willy Sovndali, Gilles de Kerchove'i ja Ben Emmersoni terrorismivastast võitlust ja inimõigusi käsitlevat artiklit „Counter-terrorism and human rights”, mis avaldati *European Voice*'i 19. märtsi 2012. aasta väljaandes,

¹ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2011)0271.

² ELT C 67E, 18.3.2010, lk 91.

³ ELT C 300E, 9.12.2006, lk 136.

⁴ ELT C 102E, 28.4.2004, lk 521.

⁵ ELT C 169E, 15.6.2012, lk 49.

⁶ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2011)0577.

⁷ SPEECH/08/716, „Une politique visant à assurer l'effectivité des droits fondamentaux sur le terrain”.

- võttes arvesse Ameerika Ühendriikide välisministri Condoleezza Rice'i 5. detsembril 2005. aastal saadetud vastust ELi eesistujariigi 29. novembri 2005. aasta kirjale, milles ta väitis, et „[...] üleviimine on terrorismiga võitlemisel tähtis vahend. Selle kasutamine ei piirdu üksnes Ameerika Ühendriikide või selle praeguse valitsusega.”, eitades väiteid, nagu oleks USA otseselt piinamisega seotud, ja rõhutades, et üleviimise „eesmärk” ei olevat üleviidava inimese piinamine, ning USA välisministri Condoleezza Rice'i avaldusi, milles kinnitatakse, et „me [Ameerika Ühendriigid] austame oma partnerite suveräänsust”¹,
- võttes arvesse USA endise presidendi George W. Bushi 6. septembril 2006. aastal Valge Maja East Room'is peetud kõnet, milles ta tunnistas LKA juhitava üleviimise ja salajase kinnipidamise programmi, sealhulgas välisoperatsioonide olemasolu,
- võttes arvesse George W. Bushi 9. novembril 2010. aastal avaldatud memuaare,
- võttes arvesse 2009. aasta augustis avaldatud salastamata versiooni LKA peainspektori John Helgersoni 2004. aasta aruandest LKA Bushi-aegsete ülekuulamisoperatsioonide kohta,
- võttes arvesse Rahvusvahelise Punase Risti Komitee 2007. aasta aruannet 14 tähtsa kinnipeetava kohtlemise kohta LKA eelvangistuses, mis tehti avalikult kättesaadavaks 2009. aastal,
- võttes arvesse erinevaid riikliku tasandi algatusi liikmesriikide seotuse uurimiseks LKA üleviimise ja salajase kinnipidamise programmiga, sh käimasolevat uurimist Taanis ja läbi viidud uurimisi Rootsis, käimasolevaid kriminaaluurimisi Poolas ja Ühendkuningriigis, läbi viidud kriminaaluurimisi Itaalias, Saksamaal, Leedus, Portugalis ja Hispaanias, kõiki fraktsioone hõlmavat parlamentaarset uurimist Ühendkuningriigis ning läbi viidud parlamentaarseid uurimisi Saksamaal, Leedus, Poolas ja Rumeenias,
- võttes arvesse kaks aastat kestnud Portugali kohtulikku uurimist, mis lõpetati ootamatult 2009. aastal,
- võttes arvesse mõnes liikmesriigis juba läbi viidud riiklike uurimiste tulemusi,
- võttes arvesse arvukaid meedias avaldatud teateid ja uuriva ajakirjanduse lugusid, eelkõige, kuid mitte ainult, *ABC Newsi* 2005. aasta² ja 2009. aasta³ reportaaže ning *Washington Posti* 2005. aasta⁴ artikleid, milleta oleksid üleviimise ja kinnipidamise juhtumid tõepoolest salajaseks jäänud,
- võttes arvesse uurimistöid ja uurimisi ning aruandeid, mille on läbi viinud ja koostanud sõltumatud teadlased, kodanikuühiskonna organisatsioonid ning riiklikud ja rahvusvahelised valitsusvälised organisatsioonid alates 2005. aastast, eriti *Human Rights*

¹ „Remarks en route to Germany”, pressintervjuu Condoleezza Rice'iga, Berliin, 5. detsember 2005 ning „Press Availability at the Meeting of the North Atlantic Council”, Brüssel, 8. detsember 2005.

² „Sources Tell ABC News Top Al Qaeda Figures Held in Secret CIA Prisons”, *ABC News*, 5.12.2005.

³ „Lithuania Hosted Secret CIA Prison to Get „Our Ear””, *ABC News*, 20.8.2009.

⁴ „CIA Holds Terror Suspects in Secret Prisons”, 2.11.2005 ja „Europeans Probe Secret CIA Flights”, *Washington Post*, 17.11.2005.

*Watch*¹, *Amnesty International* ja *Reprieve*,

- võttes arvesse 27. märtsil 2012. aastal toimunud kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni kuulamist ning selle inimõiguste allkomisjoni kuulamist, mis toimus 12. aprillil 2012. aastal, ning kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni delegatsiooni külaskäiku Leetu 25.–27. aprillil 2012. aastal, raportööri külaskäiku Poola 16. mail 2012. aastal ning kõiki kirjalikke ja suulisi avaldusi, mis on raportöörini jõudnud,
 - võttes arvesse kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni esimehe ja raportööri poolt 16. aprillil 2012. aastal Euroopa Lennuliikluse Ohutuse Organisatsiooni (EUROCONTROL) direktorile esitatud lennuandmete ühistaotlust ning EUROCONTROLilt 26. aprillil 2012. aastal saadud põhjalikku vastust,
 - võttes arvesse liidu sisepoliitika peadirektoraadi märgukirja „The results of the inquiries into the CIA's programme of extraordinary rendition and secret prisons in European states in light of the new legal framework following the Lisbon Treaty”, milles käsitletakse Euroopa riikides LKA erakorralise üleviimise ja salavanglate programmi uurimiste tulemusi Lissaboni lepingu järgse uue õigusraamistiku valguses (PE 462.456),
 - võttes arvesse kodukorra artikleid 48 ja 50,
 - võttes arvesse kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni raportit ning väliskomisjoni arvamust (A7-0266/2012),
- A. arvestades, et Euroopa Parlament on mõistnud hukka Ameerika Ühendriikide juhitud LKApoolse üleviimise ja salajase kinnipidamise programmi, millega on seotud mitmesugused inimõiguste rikkumised, kaasa arvatud ebaseaduslik ja meelevaldne kinnipidamine, piinamine ja muu väärkohtlemine, tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtte rikkumised ning sundkadumine; arvestades, et LKA poolt kinnipeetavate transpordiks ja ebaseaduslikuks kinnipidamiseks Euroopa riikide väidetava kasutamise uurimise ajutine komisjon (edaspidi „ajutine komisjon”) on dokumenteerinud Euroopa õhuruumi ja territooriumi kasutamise LKA poolt, ning arvestades, et Euroopa Parlament on sellest ajast korranud oma nõuet viia läbi täieulatuslikud uurimised riikide valitsuste ja ametite koostöö kohta LKA programmiga;
- B. arvestades, et Euroopa Parlament on korduvalt nõudnud, et terrorismivastases võitluses austataks täiel määral inimväärikust, inimõigusi ja põhivabadusi (sealhulgas rahvusvahelise koostöö raames kõnealuses valdkonnas) Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni, ELi põhiõiguste harta ning riikide põhiseaduste ja põhiõigusi käsitlevate õigusaktide alusel, ning arvestades, et Euroopa Parlament kordas seda nõuet viimati oma raportis ELi terrorismivastase poliitika kohta, milles ta ühtlasi esitas, et inimõiguste austamine on poliitika tulemuslikkuse tagamise eeltingimus;
- C. arvestades, et Euroopa Parlament on korduvalt ja tugevalt mõistnud hukka ebaseadusliku tegevuse, mis hõlmab „erakorralist üleviimist”, inimrööve, kohtuliku arutamiset

¹ Muu hulgas: *Human Rights Watchi* avaldus Ameerika Ühendriikide kinnipidamisatustete kohta Euroopas, 6.11.2005; *Amnesty International Europe*'i aruanne „Open secret: Mounting evidence of Europe's complicity in rendition and secret detention”, 15.11.2010; *Reprieve*'i aruanne „Rendition on Record: Using the Right of Access to Information to Unveil the Paths of Illegal Prisoner Transfer Flights”, 15.12.2011.

kinnipidamist, kadumist, salavanglaid ja piinamist, ning on nõudnud täieulatuslikke uurimisi teatavate liikmesriikide väidetava osalemise kohta koostöös USA ametivõimudega, eelkõige LKAga, sealhulgas sellekohases tegevuses ELi territooriumil;

- D. arvestades, et käesoleva resolutsiooni eesmärk on „teostada ajutise komisjoni töö poliitilist järelkontrolli ning jälgida arenguid ja eriti juhul, kui nõukogu ja/või komisjon ei ole võtnud ühtegi asjakohast meetet, määrata kindlaks, kas on olemas selge oht Euroopa Liidu aluseks olevate põhimõtete ja väärtuste tõsiseks rikkumiseks, ja soovitada sellega seoses vajalike resolutsioonide vastuvõtmist, võttes aluseks Euroopa Liidu lepingu artikleid 6 ja 7 ”¹;
- E. arvestades, et EL rajaneb mitte ainult oma sisepoliitikas, vaid ka oma välismõõtmes demokraatial, õigusriigi põhimõttel, inimõigustel ja põhivabadustel ning inimväärikuse ja rahvusvahelise õiguse austamisel; arvestades, et ELi pühendumine inimõigustele, mida tugevdab ELi põhiõiguste harta jõustumine ning Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooniga ühinemise protsess, peab kajastuma kõigis poliitikavaldkondades, et muuta ELi inimõiguste poliitika tulemuslikuks ja usaldusväärseks;
- F. arvestades, et nõuetekohane vastutusprotsess on hädavajalik selleks, et säilitada kodanike usaldus ELi demokraatlike institutsioonide vastu, et tulemuslikult kaitsta ja edendada inimõigusi ELi sise- ja välispoliitikas ning tagada õigusriigi põhimõttel rajanev õiguspärane ja tulemuslik julgeolekupoliitika;
- G. arvestades, et ükski liikmesriik ei ole seni veel täitnud täies ulatuses oma kohustusi seoses rahvusvaheliste inimõiguste kaitsmise, säilitamise ja austamise ning nende rikkumiste tõkestamisega;
- H. arvestades, et ELi ühise välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP) vahendid hõlmavad inimõiguste ülddeklaratsiooni, kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelist pakti ja selle kahte fakultatiivset protokollit, piinamisvastast konventsiooni ja selle fakultatiivset protokollit, Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni, Euroopa Liidu põhiõiguste hartat ning piinamise ja ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise tõkestamise Euroopa konventsiooni, milles üheskoos ei nähta ette üksnes piinamise absoluutset keelustamist, vaid mis sisaldavad ka positiivset kohustust uurida väidetavaid piinamisjuhtumeid ning pakkuda parandusmeetmeid ja kahjutasu; arvestades, et suunised piinamist käsitleva ELi poliitika kohta pakuvad raamistikut ELi jõupingutustele „piinamise ja väärkohtlemise tõkestamiseks ja kaotamiseks kõigis maailma osades ”;
- I. arvestades, et rahvusvahelise õiguse edendamise ja inimõiguste austamise tagamiseks sisaldavad kõik assotsieerimis-, kaubandus- ja koostöölepingud inimõiguste klausleid, ning arvestades, et EL peab ka poliitilist dialoogi kolmandate riikidega inimõigusi käsitlevate suuniste alusel, mis hõlmavad võitlust surmanuhtluse ja piinamise vastu; arvestades, et EL toetab demokraatia ja inimõiguste Euroopa rahastamisvahendi raames kodanikuühiskonna organisatsioone, kes võitlevad piinamise vastu ja toetavad piinamisohvrite rehabiliteerimist;
- J. arvestades, et salajane kinnipidamine, mis on sundkadumise üks vorm, võib selle

¹ Euroopa Parlamendi 14. veebruari 2007. aasta eespool mainitud resolutsiooni lõige 232.

ulatusliku või süsteemse ellurakendamise korral muutuda inimsusvastaseks kuriteoks; arvestades, et erakorralised seisukorrad ja terrorismivastane võitlus kujutavad endast salajast kinnipidamist võimaldavat keskkonda;

- K. arvestades, et kuigi EL on näidanud üles oma pühendumust piinamisega seotud kokkumängu vältimisele nõukogu määruse (EÜ) nr 1236/2005¹ kaudu, mida on viimati muudetud 2011. aasta detsembris² ning millega keelatakse igasugune selliste kaupade eksport ja import, millel puudub muu praktiline kasutus kui kasutamine surmanuhtluse täideviimiseks, piinamiseks või muul julmal, ebainimlikul või alandaval moel kohtlemiseks või karistamiseks, tuleb siiski teha veel rohkem tööd, et tagada igakülgne hõlmatus;
- L. arvestades, et ainuüksi diplomaatiliste tagatiste tuginemine selleks, et anda luba isiku väljaandmiseks või väljasaatmiseks riigile või riiki, mille puhul on alust arvata, et seda isikut ohustab piinamine või väärkohtlemine, ei ole kooskõlas piinamise täieliku keelustamisega vastavalt rahvusvahelisele õigusele, ELi õigusele ning liikmesriikide põhiseadustele ja seadustele³;
- M. arvestades, et nõukogu tunnistas 15. septembril 2006. aastal, et „salajased kinnipidamiskohad, kus kinnipeetavaid hoitakse õiguslikus vaakumis, ei ole kooskõlas rahvusvahelise humanitaarõigusega ja rahvusvahelise kriminaalõigusega”, kuid ei ole siiani tunnistanud liikmesriikide seotust LKA programmiga ega ole seda hukka mõistnud, kuigi Euroopa õhuruumi ja territooriumi kasutamist LKA poolt on kinnitanud liikmesriikide poliitilised ja õigusasutused;
- N. arvestades, et LKA programmi tõttu esineb jätkuvalt inimõiguste rikkumisi, mida tõendab eelkõige Abu Zubaydah ja Abd al-Rahim al-Nashiri jätkuv haldusarest Guantánamo Bays, kellele anti Poolas LKA salavanglate suhtes teostatud kriminaaluurimise käigus ohvristaatus;
- O. arvestades, et ÜRO, Euroopa Nõukogu, riikliku ja rahvusvahelise meedia, uurivate ajakirjanike ja kodanikuühiskonna uurimistöö tulemusena on toodud päevavalgele uut konkreetset teavet LKA salajaste kinnipidamisasutuste asukohtade kohta Euroopas, samuti üleviimislendude kohta läbi Euroopa õhuruumi ja transporditavate või kinnipeetavate isikute kohta;
- P. arvestades, et ebaseaduslike toimingute teostamine ELi territooriumil võis toimuda NATO mitme- või kahepoolsete kokkulepete raames;
- Q. arvestades, et riiklikud uurimised ja rahvusvaheline uurimistöö tõendavad, et Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni (NATO) liikmed leppisid kokku terrorismivastase võitluse raames niisuguste meetmete võtmises, mis võimaldasid salajast lennuliiklust ja ELi liikmesriikide territooriumi kasutamist LKA juhitud üleviimise programmis, mis viitab sellele, et liikmesriigid, kes on ühtlasi NATO liikmed, olid sellest programmist

¹ ELT L 200, 30.7.2005, lk 1.

² ELT L 338, 21.12.2011, lk 31.

³ Inimõiguste ülddeklaratsiooni artikkel 5, kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise pakti artikkel 7, Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artikkel 3 ning asjaomane kohtupraktika ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 4.

kollektiivselt teadlikud;

- R. arvestades, et ÜRO ühisuuringus terrorismivastase võitlusega seotud salajase kinnipidamise ülemaailmsete tavade kohta (A/HRC/13/42), mille on koostanud terrorismivastases võitluses inimõiguste ja põhivabaduste edendamise ja kaitse eriraportöör, piinamise ning muude julmade, ebainimlike või inimväärikut alandavate kohtlemis- ja karistamisviiside eriraportöör, omavolilise kinnipidamise töörühm ning sunniviisilise või tahtmatu kadumise töörühm, käsitleti üksikasjalikult salajaste kinnipidamiskohtade kasutamist ELi liikmesriikide territooriumil LKA programmi osana, ning arvestades, et liikmesriikidele saadeti järelkirjad, milles paluti lisateavet, nagu on täpsustatud erimenetluste teabearuannetes, sealhulgas 23. veebruari 2012. aasta aruanne¹;
- S. arvestades, et Euroopa Nõukogu 2011. aasta raportis on esitatud, et Poola ametitelt 2009. ja 2010. aastal saadud andmed tõendavad kindlalt, et Poolas maandus seitse LKAga seotud lennukit, ning arvestades, et Poola meedia on teatanud endiste Poola luureteenistuse juhtide vastu süüdistuste esitamisest ning toonud avalikkuse ette võimalikud kontaktid luureametnike ja Poola valitsuse vahel seoses Poola territooriumil asuva LKA kinnipidamisasutuse kasutamisega; arvestades, et endiste LKA töötajate esitatud andmete põhjal püüdsid Rumeenia uurivad ajakirjanikud 2011. aastal tõendada Rumeenia salastatud teabe riiklikus registriametis nn salajase koha (*black site*) olemasolu²; arvestades, et Rumeenia ametivõimud on eitanud kõnealuse nn salajase koha olemasolu ning Rumeenia parlamendi teostatud uurimine ei tõestanud selle olemasolu; arvestades, et endised Liibüa dissidendid on algatanud kohtumenetluse Ühendkuningriigi vastu MI6 otsese osalemise tõttu nende endi ja nende pereliikmete üleviimises, salajases kinnipidamises ja piinamises;
- T. arvestades, et Leedu ametivõimud on püüdnud tuua selgust Leedu osalemisse LKA programmis, viies läbi parlamentaarseid ja kohtulikke uurimisi; arvestades, et seimi riikliku julgeoleku- ja kaitsekomisjoni teostatud parlamentaarne uurimine seoses LKA poolt Leedu territooriumil kinnipeetavate isikute väidetava transpordi ja kinnipidamisega kinnitas, et ajavahemikus 2003–2005 maandus Leedus viis LKAga seotud lennukit ning et LKA taotlusel seati Leedus sisse kaks kinnipeetavate hoidmiseks sobivat asutust (projektid nr 1 ja 2); arvestades, et kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni delegatsioon tänab Leedu ametivõime Euroopa Parlamendi liikmete vastuvõtmise eest 2012. aasta aprillis Vilniuses ning kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni delegatsioonile projektile nr 2 juurdepääsu võimaldamise eest; arvestades, et hoonete üldplaan ja sisemised paigaldised tunduvad sobivat vangide kinnipidamiseks; arvestades, et paljud küsimused, mis on seotud LKA operatsioonidega Leedus, on endiselt vastuseta, vaatamata hilisemale kohtulikule uurimisele, mis viidi läbi 2010. aastal ja lõpetati 2011. aasta jaanuaris; arvestades, et Leedu ametivõimud on väljendanud oma valmisolekut uurimiste taasalgatamiseks, kui tuleb avalikuks uut teavet, ning arvestades, et vastusena Euroopa Parlamendi kirjalikule taotlusele on prokuratuur pakkunud välja kriminaalmenetluse kohta täiendava teabe esitamist;
- U. arvestades, et Portugali ametivõimud peavad veel selgitama arvukaid asjaolusid, mis osutavad sellele, et paljusid lende, mis tuvastati muu hulgas ajutise komisjoni poolt,

¹ A/HRC/19/44.

² „Inside Romania’s secret CIA prison”, *The Independent*, 9.12.2011.

kasutati vangide üleviimiseks Bagrami, Diego Garcia, salavanglate ja Guantánamo vahel;

- V. arvestades, et uurimistöö ja kohtu järeldused nende ebaseaduslike operatsioonide varjamisega seotud logistika kohta, kaasa arvatud fiktiivsed lennuplaanid, tsiviil- ja sõjalennukitega tehtud riiklike lendudena klassifitseeritud lennud ning eralennuettevõtjate kasutamine LKA poolsete üleviimiste teostamiseks, on veelgi paljastanud Euroopa LKA programmis osalemise süsteemset olemust ja ulatust; arvestades, et EUROCONTROLi esitatud uute andmete analüüs toetab eelkõige väidet, et vangide üleviimiste alg- ja lõpp-punktide varjamiseks vahetasid üleviimisoperatsioonide teostajad lennumarsruudil lennukeid;
- W. arvestades, et EL on välja töötanud julgeolekualase ja terrorismivastase sisepoliitika, mis tugineb politsei- ja õiguskoostööle ning luureandmete jagamise edendamisele; arvestades, et selle poliitika aluseks peaks olema põhiõiguste ja õigusriigi põhimõtte austamine ning tulemuslik demokraatlik parlamentaarne järelevalve luureteenistuste üle;
- X. arvestades, et piinamise ja ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise tõkestamise Euroopa Komitee kohaselt on „LKA juhitud välismaa kinnipidamisasutustes rakendatavad ülekuulamistehnikad põhjustanud kindlasti piinamise ja ebainimliku ja alandava kohtlemise keelu rikkumist”¹;
- Y. arvestades, et ELi ja USA suhted põhinevad tugeval partnerlusel ja koostööl paljudes valdkondades, tuginedes ühistele jagatud väärtustele – demokraatiale, õigusriigi põhimõttele ja põhiõigustele; arvestades, et EL ja USA on alates 11. septembri 2001. aasta terrorirünnakutest suurendanud oma jõupingutusi võitluses terrorismiga, eelkõige 3. juuni 2010. aasta terrorismivastase võitluse ühisdeklaratsiooni kaudu, kuid arvestades, et tuleb tagada väljakuulutatud kohustuste tegelik täitmine ning kaotada lahknevused ELi ja USA terrorismivastase võitluse poliitika vahel;
- Z. arvestades, et 2011. aasta detsembris võtsid USA ametivõimud vastu riigikaitse lubamise seaduse „National Defence Authorisation Act” (NDAA), millega koodifitseeritakse õiguses USAs terrorismis kahtlustatavate isikute tähtajatu kinnipidamine ning mis kahjustab õigust nõuetekohasele menetlusele ja õiglasele kohtulikule arutamisele; arvestades, et NDAA reguleerimisala on õiguslikult vaidlustatud;
- AA. arvestades, et 22. jaanuaril 2009. aastal kirjutas president Obama alla kolmele korraldusele, millega keelati piinamine ülekuulamiste ajal, loodi ametitevaheline töökond, et vaadata süsteemselt läbi kinnipidamispoliitika ja -kord ning vaadata läbi kõik üksikud juhtumid, ning anti korraldus Guantánamo Bay kinnipidamisasutuse sulgemiseks;
- AB. arvestades, et Guantánamo Bay kinnipidamisasutust ei ole USA Kongressi tugeva vastuseisu tõttu siiski siiani veel suletud; arvestades, et selle sulgemise kiirendamiseks on USA palunud ELi liikmesriikidel võtta vastu Guantánamo kinnipeetavaid; arvestades, et ÜRO inimõiguste ülemvolinik on väljendanud sügavat pettumust Guantánamo Bay kinnipidamisasutuse sulgemise ebaõnnestumise ning omavolilise kinnipidamise süsteemi juurdumise üle;

¹ Piinamise ja ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise tõkestamise Euroopa Komitee 19. mai 2011. aasta raport oma Leedu visiidi kohta 14.–18. juunil 2010.

AC. arvestades, et Guantánamo kinnipeetavate üle peetakse endiselt kohut sõjatribunalides, eelkõige pärast USA presidendi 7. märtsi 2011. aasta otsust kirjutada alla korraldusele, millega tühistati uute sõjaväekohtumenetluste külmutamine kaheks aastaks, ning 7. jaanuari 2012. aasta seadust, mis takistab Guantánamo kinnipeetavate viimist Ameerika Ühendriikidesse kohtulikule arutamisele;

Üldmärkused

1. tuletab meelde, et terrorismivastase võitluse strateegiad saavad olla tulemuslikud ainult juhul, kui neid viiakse ellu nii, et järgitakse rangelt inimõigustealaseid kohustusi, eelkõige õigust nõuetekohasele menetlusele;
2. kordab, et terrorismivastaste meetmete tulemuslikkus ja inimõiguste austamine ei ole omavahel vastuolus, vaid tegemist on teineteist vastastikku täiendavate ja tugevdavate eesmärkidega; juhib tähelepanu asjaolule, et põhiõiguste austamine on eduka terrorismivastase poliitika oluline osa;
3. toonitab terrorismivastase võitluse poliitika äärmiselt tundlikku iseloomu; on veendunud, et salastamist õigustavad vaid tõeliselt riigi julgeolekuga seotud põhjused; tuletab siiski meelde, et mitte mingil juhul ei ole riigisaladus võõrandamatute põhiõiguste suhtes prioriteetne ning et seetõttu ei saa riigisaladusel põhinevaid argumente kasutada kunagi selleks, et piirata riikide juriidilisi kohustusi uurida tõsiseid inimõiguste rikkumisi; on seisukohal, et salastatud teabe ja riigisaladuse määratlused ei tohiks olla liiga laiad ning et riigisaladuse ja riigi julgeoleku kuritarvitamised kujutavad endast demokraatliku kontrolli tõsist takistust;
4. rõhutab, et terrorismis kahtlustatavate isikute suhtes ei tohi kohaldada erimenetlusi; juhib tähelepanu asjaolule, et igal inimesel peab olema võimalik kasutada kõiki Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artiklis 6 sätestatud õiglase kohtuliku arutamise põhimõttest tulenevaid tagatisi;
5. kordab, et mõistab hukka erakorralise üleviimise, salavanglate ja piinamise kasutamise, mis on keelatud inimõiguste austamist käsitlevate siseriiklike ja rahvusvaheliste õigusaktidega ning millega rikutakse muu hulgas õigust vabadusele, turvalisusele, inimlikule kohtlemisele, kaitsele piinamise eest, tagasi- ja väljasaatmise lubamatusele, süütuse presumptsioonile, õiglasele kohtulikule arutamisele, õigusnõustajale ja võrdsele kaitsele seaduse alusel;
6. rõhutab vajadust näha ette tagatised, mis välistaksid tulevikus terrorismivastase poliitika rakendamisel igasuguse põhiõiguste rikkumise;
7. on seisukohal, et liikmesriigid on küll teatanud oma valmisolekust järgida rahvusvahelist õigust, kuid ei ole seni nõuetekohaselt täitnud kõikide liikmesriikide suhtes kehtivat positiivset kohustust uurida LKA programmiga seotud tõsiseid inimõiguste rikkumisi, ning peab kahetsusväärseks viivitusi selle asja täielikul väljaselgitamisel, et tagada ohvritele võimalikult kiiresti täielik heastamine, sh vabandused ja hüvitised, kui need on asjakohased;
8. on veendunud, et liikmesriikidel uurimiste teostamisel tekkinud raskuste tulemuseks on

suutmatus täita täies ulatuses oma rahvusvahelisi kohustusi, mis kahjustab vastastikust usaldust põhiõiguste kaitse valdkonnas ning mille eest muutub seetõttu vastutavaks EL tervikuna;

9. kordab, et liikmesriikide ja ELi võetud kohustus uurida Euroopa seotust LKA programmiga on kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artikli 4 lõikes 3 sätestatud lojaalse koostöö põhimõttega;

Liikmesriikide vastutusmenetlus

10. väljendab muret takistuste pärast, mida on kogetud niisuguste riiklike parlamentaarsete ja kohtulike uurimiste käigus, mida on teostatud teatavate liikmesriikide seotuse suhtes LKA programmiga, nagu on üksikasjalikult dokumenteeritud Euroopa Nõukogu 2011. aasta raportis riigisaladuse ja riigi julgeoleku kuritarvitamise kohta, sh läbipaistvuse puudumine, dokumentide klassifitseerimine, riiklike ja poliitiliste huvide domineerimine, kitsad volitused uurimiste teostamiseks, ohvrite tulemusliku osalemise ja kaitse õiguse piiramine, rangete uurimistehnikate ja uurimisasutuste vahelise koostöö puudumine kogu ELis; kutsub liikmesriike üles vältima oma riiklike kriminaalmenetluste puhul tuginemist sellistele õiguslikele alustele, mis võimaldavad ja põhjustavad kriminaalmenetluse lõpetamist hagi aegumise klauslitele tuginemise kaudu ning mis põhjustavad karistamatust, ning austama rahvusvahelise tavaõiguse põhimõtet, mille kohaselt hagi aegumist ei ole võimalik ega tohiks kohaldada tõsiste inimõiguste rikkumiste juhtumite suhtes;
11. nõuab tungivalt, et liikmesriigid, kes ei ole täitnud oma positiivset kohustust, viiksid läbi sõltumatud ja tulemuslikud uurimised inimõiguste rikkumiste uurimisteks, võttes arvesse kõiki avalikuks tulnud uusi tõendeid; kutsub eelkõige liikmesriike üles uurima, kas nende territooriumil on salavanglaid või kas on läbi viidud operatsioone, mille käigus inimesi on hoitud LKA programmi raames nende territooriumil asuvates rajatistes;
12. märgib, et Rumeenias teostatud parlamentaarse uurimise tulemusel jõuti järeldusele, et ei suudetud leida ühtegi tõendit, mis kinnitaks LKA salajase kinnipidamiskoha olemasolu Rumeenia territooriumil; kutsub õigusasutusi üles algatama sõltumatu uurimise väidetavate LKA salajaste kinnipidamisasutuste suhtes Rumeenias, eelkõige uute tõendite taustal Rumeenia ja Leedu vaheliste lennuühenduste kohta;
13. julgustab Poolat jätkama oma salajaste kinnipidamiste alast kriminaaluurimist, kuid peab kahetsusväärseks ametliku teabevahetuse puudumist uurimise ulatuse, läbiviimise ja seisu kohta; kutsub Poola ametivõime üles viima läbi põhjaliku ja nõuetekohaselt läbipaistva uurimise, mis võimaldaks sellesse tulemuslikult kaasata ohvrid ja nende advokaadid;
14. võtab teadmiseks, et Leedus ajavahemikus 2009–2011 aset leidnud parlamentaarsete ja kohtulike uurimiste käigus ei suudetud tõestada kinnipeetavate salajast hoidmist Leedus; kutsub Leedu ametivõime üles täitma oma kohustuse algatada taas kriminaaluurimine Leedu seotuse suhtes LKA programmiga, kui peaks tulema avalikuks uut teavet seoses uute tõenditega, mis tulenevad EUROCONTROLi andmetest, mis näitavad, et lennuk N787WH, mis väidetavalt transportis Abu Zubaydahit, peatus teel Rumeeniasse ja Leetu 18. veebruaril 2005. aastal Marokos; märgib, et EUROCONTROLi andmete analüüs on tuvastanud ka uut teavet lennuplaanide kaudu, mis hõlmasid lendu Rumeeniast Leetu

lennuki vahetusega Tiranas (Albaania) 5. oktoobril 2005 ning lendu Leedust Afganistani Kairo (Egiptus) kaudu 26. märtsil 2006; peab oluliseks, et uued uurimised hõlmaksid peale riigiametnikepoolsete võimu kuritarvitamiste ka võimalikku ebaseaduslikku kinnipidamist ning isikute väärkohtlemist Leedu territooriumil; julgustab peaprokuratuuri tugevdama dokumentidega kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni delegatsiooni külastuse ajal esitatud väiteid, mille kohaselt on kohtuliku uurimise „kategoriline” järeldus see, et „Leedus ei ole projektide nr 1 ja 2 rajatistes peetud kinni ühtegi kinnipeetavat”;

15. märgib Ühendkuningriigis algatatud kriminaaluurimist seoses Liibüasse üleviimisega ja tunneb heameelt otsuse üle jätkata laiemat uurimist Ühendkuningriigi vastutuse suhtes LKA programmiga seoses, kui kriminaaluurimine on lõpule viidud; kutsub Ühendkuningriiki üles teostama seda uurimist nõuetekohaselt läbipaistval viisil, võimaldades ohvrite ja kodanikuühiskonna tulemuslikku osalemist;
16. tunnistab, et liikmesriikide uurimised peavad põhinema kindlatel kohtulikel asitõenditel ning riiklike kohtusüsteemide ja ELi õiguse austamisel, mitte ainult meedia ja avalikkuse spekulatsioonidel;
17. kutsub niisuguseid liikmesriike nagu Soomet, Taanit, Portugali, Itaaliat, Ühendkuningriiki, Saksamaad, Hispaaniat, Iirimaa, Kreekat, Küprost, Rumeeniat ja Poolat, keda on mainitud ajutise komisjoni raportis, üles avaldama kogu vajaliku teabe LKA ja nende territooriumiga seotud kõikide kahtlaste lennukite kohta; kutsub kõiki liikmesriike üles austama teabevabadust ning reageerima asjakohaselt teabele juurdepääsu saamise taotlustele; väljendab sellega seoses muret asjaolu pärast, et enamik liikmesriike, v.a Taani, Soome, Saksamaa, Iirimaa ja Leedu, ei ole asjakohaselt reageerinud *Reprieve*'i ja *Access Info Europe*'i taotlustele teabele juurdepääsu saamiseks oma uurimiste läbiviimiseks erakorraliste üleviimiste juhtumite suhtes;
18. nõuab tungivalt, et liikmesriigid vaataksid läbi mis tahes sätted või tõlgendused, mis soosivad piinamist, nagu Michael Woodi õiguslik arvamus (millele on osutatud eespool mainitud Euroopa Parlamendi 14. veebruari 2007. aasta resolutsioonis), milles väidetakse rahvusvahelise kohtupraktika vastaselt, et on õiguspärane võtta vastu ja kasutada piinamise abil saadud teavet, kui ei olda otseselt piinamise eest vastutav (mis seega ergutab ja õigustab piinamise väljastpoolt tellimist);
19. kutsub kõiki liikmesriike üles allkirjastama ja ratifitseerima rahvusvahelise konventsiooni kõigi isikute sunniviisilise kadumise eest kaitsmise kohta;
20. palub liikmesriikidel nende salaluure- ja julgeolekuagentuuride vahelise tihedama koostöö ja teabevahetuse taustal tagada kõnealuste teenistuste ja nende tegevuse täielik demokraatlik kontroll, teostades asjakohast sisest, rakenduslikku, kohtulikku ja sõltumatut parlamentaarset järelevalvet, eelistatavalt parlamendi erikomisjonide kaudu, millel on ulatuslikud volitused ja pädevused, sh teabe nõudmise õigus, ning piisavad uurimis- ja uuringuvahendid, mis võimaldavad uurida mitte ainult selliseid valdkondi nagu poliitika, haldamine ja finantsküsimused, vaid ka teenistuste operatiivtööd;

ELi institutsioonide reaktsioon

21. peab väga oluliseks, et EL mõistaks hukka kõik kuritarvituslikud tavad terrorismivastases võitluses, sh mis tahes niisugused teod, mis pannakse toime selle territooriumil, mitte ainult selleks, et EL saaks toimida oma väärtuste kohaselt, vaid ka selleks, et ta saaks neid usutavalt kaitsta oma välispartnerlustes;
22. tuletab meelde, et nõukogu ei ole kunagi palunud ametlikult vabandust aluslepingutes sätestatud liidu institutsioonide vahelise lojaalse koostöö põhimõtte rikkumise eest, kui ta püüdis väärtelt eksitada Euroopa Parlamenti, esitades talle tahtlikult Põhja-Ameerika kõrgete ametnikega peetud rahvusvahelise avaliku õiguse töörühma (COJUR) ja nõukogu transatlantiliste suhete töörühma (COTRA) koosolekute protokollide lühendatud versioone; ootab nõukogupoolseid vabandusi;
23. ootab, et nõukogu avaldaks lõpuks deklaratsiooni, milles tunnistatakse liikmesriikide osalemist LKA programmis ja liikmesriikide poolt uurimiste käigus kogetavaid raskusi;
24. kutsub nõukogu üles täielikult toetama tõe väljaselgitamise ja vastutusmenetlusi liikmesriikides, käsitledes neid küsimusi ametlikult justiits- ja siseküsimuste nõukogu istungitel, jagades kogu olemasolevat teavet, pakkudes abi uurimistes ja eelkõige rahuldades dokumentidele juurdepääsu taotlusi;
25. kutsub nõukogu üles korraldama kuulamisi asjaomaste ELi julgeolekuagentuuridega, eriti Europoli, Eurojusti ja ELi terrorismivastase võitluse koordinaatoriga, et selgitada välja nende teadmised liikmesriikide seotuse kohta LKA programmiga ning ELi reageering; palub ühtlasi nõukogul esitada ettepaneku kaitsemeetmete kohta eesmärgiga tagada luureandmete jagamisel inimõiguste austamine ning luure- ja õiguskaitsetegevuse vaheliste rollide range eraldatus selleks, et luureagentuuridel ei oleks lubatud kasutada vahistamise ja kinnipidamise volitusi, ning palub esitada Euroopa Parlamendile aasta jooksul sellekohase aruande;
26. kutsub nõukogu üles julgustama liikmesriike jagama luureteenistuste üle teostatava parlamentaarse ja kohtuliku järelevalve alaseid parimaid tavasid, kaasates nendesse jõupingutustesse riikide parlamendid ja Euroopa Parlamenti;
27. kordab oma nõukogule ja liikmesriikidele suunatud üleskutset mitte tugineda riigi julgeoleku seisukohast ohtlikeks peetavate isikute väljaandmise või väljasaatmise alusena jõustamatutele diplomaatilistele tagatistele, kui on tegelik oht, et nendele isikutele saab osaks piinamine või väärkohtlemine või nad viiakse selle tulemusel saadud tõendite alusel kohtu ette;
28. palub, et asjaomased ametiasutused ei kasutaks rahvusvahelise luurealase koostöö puhul riigisaladust ettekäändena, et vältida vastutust ja hüvitamist, ning rõhutab kindlalt, et ainult tõelised riigi julgeolekust tingitud põhjused võivad salastamist õigustada, kuid igal juhul on sellest kaalukamad võõrandamatute põhiõigustega seotud kohustused, näiteks piinamise täielik keeld;
29. nõuab tungivalt, et asjaomased ametiasutused tagaksid range vahetegemise ühest küljest luure- ja julgeolekuteenistuste ning teisest küljest õiguskaitseasutuste tegevuse vahel, et tagada üldpõhimõtte *nemo iudex in sua causa* järgimine;

30. rõhutab, et ajutine komisjon, mis viis läbi uurimise, mis oli aluseks Euroopa Parlamendi 14. veebruari 2007. aasta ja 19. veebruari 2009. aasta resolutsioonile, tõi välja, et loa andmise ja kontrollimenetlused tsiviillennukite suhtes, mis läbivad liikmesriikide õhuruumi või maanduvad nende territooriumil, olid ülimalt puudulikud ja võimaldasid seetõttu nende kuritarvitamist LKA nn erakorralisteks üleviimisteks, kuid võimaldasid ka neist hõlpsasti kõrvale hiilida organiseeritud kuritegevuse, sealhulgas terroristlike võrgustike liikmetel; tuletab ühtlasi meelde liidu pädevust transpordi turvalisuse ja ohutuse valdkonnas ning Euroopa Parlamendi soovitus komisjonile reguleerida ja kontrollida ELi õhuruumi, lennujaamade ja mittekomertslennunduse haldamist; palub seetõttu ELil ja selle liikmesriikidel mitte enam viivitada nendepoolse rahvusvahelise tsiviillennunduse konventsiooni (Chicago konventsiooni) rakendamise põhjaliku läbivaatamisega seoses liikmesriikide õhuruumi läbivatele või nende territooriumil maanduvatele tsiviillennukitele loa andmise ja nende kontrollimisega, et tagada julgeoleku tõhustamine ja kontrollide süsteemne läbiviimine, mis eeldab reisijate ja meeskondade eelnevat tuvastamist ning selle tagamist, et nn riiklike lendudena klassifitseeritud lennud (mis ei kuulu Chicago konventsiooni kohaldamisalasse) saaksid eelneva ja nõuetekohase loa; tuletab samuti meelde Euroopa Parlamendi soovitus, et liikmesriigid jõustaksid tulemuslikult Tokyo konventsiooni kuritegude ja mõningate teiste tegude kohta õhusõiduki pardal;
31. märgib komisjoni algatusi reageeringuna Euroopa Parlamendi esitatud soovitudele; peab siiski kahetsusväärseks, et need ei ole olnud osa laiemast tegevuskavast ja strateegiast, mille eesmärk on tagada LKA programmi raames toime pandud inimõiguste rikkumiste eest vastutusele võtmine ning vajalik heastamine ja hüvitiste pakkumine ohvritele;
32. kutsub komisjoni üles uurima, kas LKA programmiga koostööd tehes on rikutud ELi norme, eelkõige varjupaiga- ja õigusosalast koostööd käsitlevaid norme;
33. kutsub komisjoni üles hõlbustama ja toetama inimõigustega kooskõlas olevat vastastikust õigusabi ja õigusosalast koostööd uurimisasutuste vahel ning koostööd juristide vahel, kes on kaasatud vastutusalasesse töösse liikmesriikides, ning eelkõige tagama olulise teabe vahetamise ja edendama kõikide olemasolevate ELi vahendite ja ressursside tulemuslikku kasutamist;
34. kutsub komisjoni üles võtma aasta jooksul vastu raamistiku, sealhulgas aruandlusega seotud nõuded liikmesriikide jaoks, mille eesmärk on jälgida ja toetada riiklikke vastutusmenetlusi, sealhulgas suunised inimõigustega kooskõlas olevate uurimiste kohta, mis tuginevad Euroopa Nõukogu ja ÜRO tasandil välja töötatud standarditele;
35. kutsub LKA programmiga seoses ilmnunud institutsioonilisi puudusi silmas pidades komisjoni üles võtma meetmeid, mille eesmärk on suurendada ELi suutlikkust tõkestada ja heastada inimõiguste rikkumisi ELi tasandil ning tagada Euroopa Parlamendi rolli tugevdamine;
36. palub komisjonil kaaluda meetmete esildamist Euroopa Parlamendi ja liikmesriikide luure- ja julgeolekuteenistuste parlamentaarsete järelevalvekomisjonide vahelise püsiva koostöö ja teabevahetuse jaoks juhtudel, millest ilmneb, et liikmesriikide luure- ja julgeolekuteenistused on ELi territooriumil võtnud ühismeetmeid;

37. palub komisjonil esitada ettepanekud ELi terrorismivastase poliitika kontekstis piiriülese luuretegevuse demokraatliku järelevalve korra väljatöötamiseks; kavatseb oma parlamentaarseid volitusi täielikult ära kasutada selleks, et kooskõlas Euroopa Parlamendi uuringute osakonna koostatud soovitustega (PE453.207) teostada järelevalvet terrorismivastase poliitika üle;
38. palub Euroopa Ombudsmanil uurida komisjoni, nõukogu ja ELi julgeolekuagentuuride, eelkõige Europoli ja Eurojusti suutmatust austada põhiõigusi ning hea juhtimistava ja lojaalse koostöö põhimõtteid LKA poolt kinnipeetavate transpordiks ja ebaseaduslikuks kinnipidamiseks Euroopa riikide väidetava kasutamise uurimise ajutise komisjoni soovitudele reageerimisel;
39. palub ELil tagada, et tema enda rahvusvahelisi kohustusi täidetaks täielikult ning et ELi poliitikasuundi ja välispoliitika vahendeid, näiteks piinamist käsitlevaid suuniseid ja inimõigustealaseid dialooge, rakendataks täielikult, et ELil oleks tugevam positsioon nõuda inimõiguste klauslite ranget rakendamist kõikides liidu poolt allkirjastatavates rahvusvahelistes lepingutes ning nõuda tungivalt oma peamistelt liitlastelt, sealhulgas USA-lt, nende endi siseriikliku ja rahvusvahelise õiguse järgimist;
40. kinnitab veel kord, et rahvusvahelist terrorismivastast võitlust ja kahe- või mitmepoolset rahvusvahelist koostööd selles valdkonnas, sealhulgas NATO osana või luure- ja julgeolekuteenistuste vahel, tuleb ellu viia üksnes inimõigusi ja põhivabadusi täielikult järgides ning asjakohase demokraatliku ja kohtuliku järelevalve all; kutsub liikmesriike, komisjoni, Euroopa välis teenistust ja nõukogu üles tagama, et neid põhimõtteid kohaldatakse nende välissuhetes, ning nõuab kindlalt, et nad peaksid põhjalikult hindama inimõiguste olukorda oma partnerite juures enne mis tahes uue lepingu sõlmimist, eelkõige luurealase koostöö ja teabejagamise kohta, vaatama läbi kehtivad lepingud, kui need partnerid ei järgi inimõigusi, ning teavitama Euroopa Parlamenti selliste hindamiste ja läbivaatamiste järeldustest;
41. nõuab tungivalt, et tulevikus ei korduks välisriigi eriteenistuste sekkumine suveräänsete ELi liikmesriikide asjadesse ning et terrorismi vastu võitlemisel tuleb täies ulatuses austada inimõigusi, põhivabadusi, demokraatiat ja õigusriigi põhimõtet;
42. tuletab meelde, et piinamise ning muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise ja karistamise vastase konventsiooni fakultatiivses protokollis nõutakse seiresüsteemide loomist, mis hõlmaksid kõiki vabadusekaotusega seotud olukordi, ning rõhutab asjaolu, et selle rahvusvahelise vahendi järgimine parandab kaitset; soovib tungivalt ELi partnerriikidel ratifitseerida fakultatiivne protokoll, luua sõltumatud riiklikud tõkestamismehhanismid, mis on kooskõlas Pariisi põhimõtetega, ning ratifitseerida rahvusvaheline konventsioon kõigi isikute sunniviisilise kadumise eest kaitsmise kohta;
43. kordab kooskõlas rahvusvahelise õiguse ning eelkõige piinamise ning muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise ja karistamise vastase konventsiooni artikliga 12 oma nõuet, et kõik riigid, kelle suhtes on esitatud usaldusväärseid väited, teeksid kõik, mis võimalik, vajalike selgituste andmiseks ja juhul, kui viited jäävad püsima, teostaksid põhjalikke uurimisi ning juurdlusi kõikide väidetavate erakorraliste üleviimiste, salavanglate, piinamiste ja muude inimõiguste tõsiste rikkumiste kohta, et

selgitada välja tõde ning vajaduse korral määrata kindlaks vastutus, tagada vastutuselevõtmine ja vältida karistamatust, tuues sealhulgas üksikisikud kohtu ette, kui on asitõendeid kriminaalvastutuse kohta; kutsub sellega seoses liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrget esindajat ja komisjoni asepresidenti üles võtma kõik vajalikud meetmed, et tagada terrorismivastase võitlusega seotud salajase kinnipidamise ülemaailmseid tavasid käsitleva ÜRO ühisuuringu nõuetekohased järelmeetmed, eelkõige seoses järelkirjaga, mille saatsid erimenetluste volitatud esindajad 21. oktoobril 2011. aastal 59 riigile ja milles paluti nende vastavatel valitsustel esitada ajakohastatud teavet kõnealuses uuringus sisaldunud soovitude rakendamise kohta;

44. kutsub ELi üles tagama, et selle liikmesriigid, assotsieerunud riigid ja partnerid (eelkõige need, keda hõlmab Cotonou leping), kes on nõustunud võtma vastu Guantánamo kinnipeetavaid, võimaldavad neile ka tegelikult täielikku toetust seoses nende elamistingimustega, jõupingutustega, mille eesmärk on hõlbustada nende integreerumist ühiskonda, meditsiiniteenustega, sealhulgas psühholoogiline rehabilitatsioon, isikut tõendavate ja reisidokumentide kättesaadavusega, perekonna taasühinemise õiguse kasutamise ja kõikide muude niisuguste põhiõiguste kasutamise, mis on omistatud poliitilise varjupaiga staatusega inimestele;
45. tunneb eriti muret menetluse pärast, mille USA sõjaväekomisjon viis läbi Abd al-Rahim al-Nashiri suhtes, kellele võidakse süüdimõistmise korral määrata surmanuhtlus; kutsub USA ametivõime üles välistama hr al-Nashirile surmanuhtluse määramise võimaluse ning kinnitab oma pikaajalist vastuseisu surmanuhtlusele kõikide juhtumite puhul ja mis tahes asjaoludel; märgib, et hr al-Nashiri kohtuasi on olnud Euroopa Inimõiguste Kohtus arutlusel alates 6. maist 2011; kutsub kõikide niisuguste riikide ametivõime, kus hr al-Nashirit kinni peeti, üles kasutama kõiki kättesaadavaid vahendeid selle tagamiseks, et talle ei määrataks surmanuhtlust; nõuab tungivalt, et liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ja komisjoni asepresident tõstataks al-Nashiri juhtumi USAga prioriteedina surmanuhtluse küsimust käsitlevaid ELi suuniseid kohaldades;
46. kordab, et inimõiguste klausli täielik kohaldamine kolmandate riikidega sõlmitud lepingutes on ELi ja selle liikmesriikide ning kõnealuste riikide vahelistes suhetes olulise tähtsusega, ning on seisukohal, et on olemas tõeline ajend vaadata uuesti läbi, kuidas Euroopa valitsused on teinud koostööd diktatuuride repressiooniparaadiga terrorismiga võitlemise nimel; on sellega seoses seisukohal, et hiljuti läbi vaadatud Euroopa naabruspoliitika peab pakkuma tugevat toetust julgeolekusektori reformile, mis peab eelkõige tagama selge vahetegemise luure ja õiguskaitse ülesannete vahel; kutsub Euroopa välisteenistust, nõukogu ja komisjoni üles tugevdama oma koostööd piinamise ja ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise tõkestamise Euroopa Komiteega ja muude asjaomaste Euroopa Nõukogu mehhanismidega kolmandates riikides elluviidavate terrorismivastase võitluse abiprojektide kavandamisel ja rakendamisel ning igas vormis peetavate terrorismivastase võitluse dialogides kolmandate riikidega;
47. kutsub endise Jugoslaavia Makedoonia vabariigi valitsust üles selgitama välja vastutuse ja tagama vastutusele võtmise ilmselt eksliku tuvastamise alusel Khaled el-Masri kinnivõtmise eest, millega kaasnes tema ebaseaduslik kinnipidamine ja väidetav piinamine; peab kahetsusväärseks Skopje prokuratuuri tegevusetust seoses kriminaaluurimise läbiviimisega hr el-Masri kaebuse alusel; märgib, et Euroopa

Inimõiguste Kohus on võtnud kõnealuse juhtumi enda arutada ning suurkojas peeti esimene arutelu 16. mail 2012; on seisukohal, et endise Jugoslaavia Makedoonia vabariigi valitsuse väidetav tegevus selle juhtumi puhul ei ole kooskõlas ELi aluseks olevate põhiõiguste ja õigusriigi põhimõtetega ning komisjon peab selle nõuetekohaselt tõstatama endise Jugoslaavia Makedoonia vabariigi ELiga ühinemise protsessi raames;

48. palub, et NATO ja USA ametivõimud viiksid läbi omapoolseid uurimisi, teeksid tihedalt koostööd ELi ja liikmesriikide parlamentaarsete või kohtulike uurimiste käigus kõnealustes küsimustes¹, vastates sealhulgas vajaduse korral viivitamata vastastikuse õigusabi palvetele, avaldaksid teavet erakorralise üleviimise programmide ning muude inimõigusi ja põhivabadusi rikkuvate tavade kohta ning esitaksid kahtlustatavate esindajatele kogu teabe, mis on vajalik nende klientide kaitsmiseks; nõuab kinnitust, et kõikides NATO lepingutes ja NATO–ELi ning muudes Atlandi-ülestes lepingutes austatakse põhiõigusi;
49. avaldab austust USA kodanikuühiskonna algatusele moodustada 2010. aastal sõltumatu kaheparteiline töökond, et uurida USA valitsuse poliitikat ja meetmeid, mis on seotud terrorismis kahtlustatavate vangistamise ja kinnipidamise ning neile süüdistuse esitamisega ning USAs vangistuses hoidmisega Clintoni, Bushi ja Obama valitsuste ajal;
50. palub, et USA – arvestades, kui oluline on Atlandi-ülene partnerlus ja USA juhtroll selles valdkonnas – uuriks täies ulatuses kõiki rikkumisi, mille ta on toime pannud, ja tagaks vastutuse võtmise nende eest, tagaks asjaomase siseriikliku ja rahvusvahelise õiguse kohaldamise, et teha lõpp õiguslikele mustadele aukudele, lõpetaks sõjaväekohtumenetlused, kohaldaks terrorismis kahtlustatavate suhtes täiel määral kriminaalõigust ja taastaks kinnipidamise läbivaatamise ning *habeas corpus*'e põhimõtte rakendamise, nõuetekohase menetluse, kaitse piinamise eest ja mittediskrimineerimise välis- ja USA kodanike vahel;
51. kutsub president Obamat üles täitma oma 2009. aasta jaanuaris antud lubaduse sulgeda Guantánamo Bay kinnipidamisasutus, lubada igal kinnipeetaval, kellele süüdistust ei esitata, võimalikult kiiresti oma kodumaale naasta või suunduda muusse ohutusse riiki, mõista nende Guantánamo kinnipeetavate üle, kelle vastu on olemas piisavalt vastuvõetavaid tõendeid, viivitamata kohut õiglase ja avaliku ärakuulamisega sõltumatu ja erapooletu kohtu poolt ning tagada süüdimõistmise korral nende vangistamine USAs kooskõlas kohaldatavate rahvusvaheliste standardite ja põhimõtetega; nõuab samuti Guantánamos toime pandud inimõiguste rikkumiste uurimist ja vastutuse selgitamist;
52. nõuab, et kõikidele kinnipeetavatele, kellele süüdistust ei esitata, kuid keda ei saa kodumaale tagasi saata piinamise või tagakiusamise tegeliku ohu tõttu nende kodumaal, antaks võimalus asuda ümber USAsse humanitaarkaitse all ja võimaldataks hüvitust², ning nõuab tungivalt, et liikmesriigid oleksid ka valmis niisuguseid endisi Guantánamo kinnipeetavaid vastu võtma;
53. kutsub USA ametivõime üles tunnistama kehtetuks NDAAGA antud volituse inimeste tähtajatuks kinnipidamiseks süüdistust esitamata või kohtumenetluseta;

¹ Vt muu hulgas eespool mainitud Euroopa Parlamendi 9. juuni 2011. aasta resolutsiooni.

² Vt eespool mainitud Euroopa Parlamendi 4. veebruari 2009. aasta resolutsiooni lõiget 3.

54. kutsub delegatsiooni juhtide konverentsi üles tagama, et algatataks parlamentaarsed dialoogid terrorismi vastu võitlemisel põhiõiguste kaitsmise teemal, tuginedes terrorismivastase võitlusega seotud salajase kinnipidamise ülemaailmseid tavasid käsitleva ÜRO ühisuuringu järeldustele ja selle järelmeetmetele ning aruandele „UN Compilation of good practices on legal and institutional frameworks and measures that ensure respect for human rights by intelligence agencies while countering terrorism, including on their oversight” (ÜRO heade tavade kompilatsioon õigus- ja institutsiooniliste raamistike ja meetmete, sh nende järelevalve valdkonnas, millega tagatakse, et luureagentuurid austavad terrorismiga võitlemisel inimõigusi);
55. kohustub pühendama oma järgmise liikmesriikide parlamentidega peetava parlamentaarse ühiskohtumise sellele, et vaadata läbi parlamentide roll LKA programmi raames toime pandud inimõiguste rikkumiste eest vastutuse tagamisel ning edendada tugevamat koostööd ja korrapärast vahetustegevust riiklike järelevalveasutuste vahel, kes vastutavad luureteenistuste kontrollimise eest, asjaomaste riiklike asutuste, ELi institutsioonide ja ametite osavõtul;
56. on kindlalt otsustanud jätkata talle ajutise komisjoni poolt antud mandaadi täitmist vastavalt Euroopa Liidu lepingu artiklitele 2, 6 ja 7; teeb oma kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjonile koos inimõiguste allkomisjoniga ülesandeks pöörduda kõnealusel küsimuses Euroopa Parlamendi poole täiskogu istungjärgul aasta pärast käesoleva resolutsiooni vastuvõtmist; peab väga oluliseks hinnata praegu, mil määral on järgitud Euroopa Parlamendi poolt vastu võetud soovitusi, ja juhul, kui neid ei ole järgitud, analüüsida selle põhjuseid;
57. palub nõukogul, komisjonil, Euroopa Ombudsmanil, liikmesriikide, kandidaatriikide ja assotsieerunud riikide valitsustel ja parlamentidel, Euroopa Nõukogul, NATO-l, Ühinenud Rahvaste Organisatsioonil ning Ameerika Ühendriikide valitsusel ja Kongressi mõlemal koval teavitada Euroopa Parlamenti mis tahes arengust, mis võib toimuda käesoleva raportiga hõlmatud teemavaldkondades;
58. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, Euroopa Ombudsmanile, liikmesriikide, kandidaatriikide ja assotsieerunud riikide valitsustele ja parlamentidele, samuti Euroopa Nõukogule, NATO-le, Ühinenud Rahvaste Organisatsioonile ning Ameerika Ühendriikide valitsusele ja Kongressi mõlemale koval.

6.7.2012

VÄLISKOMISJONI ARVAMUS

kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjonile

kinnipeetavate väidetava transpordi ja ebaseadusliku kinnipidamise kohta Euroopa riikides Luure Keskagentuuri (LKA) poolt ning Euroopa Parlamendi LKA poolt kinnipeetavate transpordiks ja ebaseaduslikuks kinnipidamiseks Euroopa riikide väidetava kasutamise uurimise ajutise komisjoni raporti järelmeetmete kohta (2012/2033(INI))

Arvamuse koostaja: Sarah Ludford (*)

(*) Menetlus kaasatud komisjonide osalusel – kodukorra artikkel 50

ETTEPANEKUD

Väliskomisjon palub vastutaval kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjonil lisada oma resolutsiooni ettepanekusse järgmised ettepanekud:

- A. arvestades, et Euroopa Liit rajaneb mitte ainult oma sisepoliitikas, vaid ka välispoliitilises mõttes demokraatial, õigusriigi põhimõttel, inimõiguste ja põhiõiguste järgimisel, inimväärikuse austamisel ja rahvusvahelisel õigusel; arvestades, et ELi pühendumist inimõigustele, mida tugevdab ELi põhiõiguste harta jõustumine ning Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooniga ühinemise protsess, tuleb kajastada kõigis poliitikavaldkondades, et muuta ELi inimõiguste poliitika tõhusaks ja usaldusväärseks;
- B. arvestades, et ELi ühise välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP) vahendid hõlmavad inimõiguste ülddeklaratsiooni, kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelist pakti ja selle kahte fakultatiivprotokollit, piinamisvastast konventsiooni ja selle fakultatiivprotokollit, Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni, Euroopa Liidu põhiõiguste hartat ning piinamise ja ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise tõkestamise Euroopa konventsiooni, mis üheskoos annavad volituse kehtestada piinamise absoluutne keeld ja sisaldavad ühtlasi positiivset kohustust uurida väidetavaid piinamisjuhtumeid ning näha ette õiguskaitsevahendid ja kahjutasu; arvestades, et ELi suunised piinamise kohta on aluseks ELi jõupingutustele piinamise ja väärkohtlemise tõkestamiseks ja kaotamiseks kõikjal maailmas;
- C. arvestades, et salajast kinnipidamist, mis on üks sunniviisilise kadumise vormidest, võib selle ulatusliku või süstemaatilise kasutamise korral pidada inimsusevastaseks kuriteoks; arvestades, et kriisiolukorrad ja terrorismivastane võitlus on salajast kinnipidamist võimaldav keskkond;

- D. arvestades, et rahvusvahelise õiguse edendamise ja inimõiguste järgimise tagamiseks sisaldavad kõik assotsieerimis-, kaubandus- ja koostöölepingud klausleid inimõiguste kohta, ning arvestades, et EL peab ka poliitilist dialoogi kolmandate riikidega inimõigusi käsitlevate suuniste alusel, mis hõlmavad võitlust surmanuhtluse ja piinamise vastu; arvestades, et EL toetab demokraatia ja inimõiguste Euroopa rahastamisvahendi raames kodanikuühiskonna organisatsioone, kes võitlevad piinamise vastu ja toetavad piinamisohvrite rehabiliteerimist;
- E. arvestades, et ÜRO ühisuuringus, mis käsitleb terrorismivastase võitlusega seotud salajase kinnipidamise ülemaailmseid tavasid (A/HRC/13/42) ning mille valmistasid ette terrorismivastases võitluses inimõiguste ja põhivabaduste edendamise ja kaitse ÜRO eriraportöör, ÜRO eriraportöör piinamise ja muu julma, ebainimliku või alandaval viisil kohtlemise või karistamise alal, ÜRO omavolilise kinnipidamise töörühm ning ÜRO tahtevastaste kadumiste töörühm, käsitletakse üksikasjalikult salajaste kinnipidamisasutuste kasutamist LKA programmi raames ning liikmesriikidele saadeti teabekirjad, milles paluti lisateavet, nagu on täpsustatud erimenetlustest teatamise aruannetes, sealhulgas 23. veebruari 2012. aasta aruandes (A/HRC/19/44);
- F. arvestades, et ELi–USA suhted põhinevad tugeval partnerlusel ja koostööl mitmes valdkonnas, tuginedes ühistele jagatud väärtustele – demokraatiale, õigusriigi põhimõttele ja põhiõigustele; arvestades, et EL ja USA on alates 11. septembri 2001. aasta terrorirünnakutest suurendanud oma jõupingutusi võitluses terrorismiga, näiteks 3. juuni 2010. aasta terrorismivastase võitluse ühisdeklaratsiooniga, kuid arvestades, et tuleb tagada võetud kohustuste tegelik täitmine ning ületada lahknevused ELi ja USA terrorismivastase võitluse põhimõtete vahel;
- G. arvestades, et 2011. aasta detsembris võttis USA juhtkond vastu riigikaitse lubamise seaduse (National Defence Authorisation Act), millega koodifitseeriti terrorismis kahtlustatavate isikute määramata tähtajaga kinnipidamine USAs ja mis kahjustab õigust nõuetekohasele kohtumenetlusele ja õiglasele kohtumõistmisele; arvestades, et selle seaduse reguleerimisala on õiguslikult vaidlustatud;
- H. arvestades, et 22. jaanuaril 2009 kirjutas president Obama alla kolmele korraldusele, millega keelatakse piinamine ülekuulamise ajal, luuakse asutustevaheline töörühm, et vaadata korrapäraselt läbi kinnipidamispoliitika ja -kord ning kõik üksikud juhtumid, ja antakse korraldus Guantánamo sulgemiseks;
- I. arvestades siiski, et Guantánamo kinnipidamiskeskust ei ole veel suletud USA Kongressi tugeva vastuseisu tõttu; arvestades, et sulgemise kiirendamiseks on USA palunud ELi liikmesriikidel võtta vastu Guantánamo kinnipeetavaid; arvestades, et ÜRO inimõiguste ülemvolinik on pidanud äärmiselt kahetsusväärseks, et Guantánamo kinnipidamiskeskust ei ole suletud ja omavolilise kinnipidamise süsteemi kasutamine jätkub;
- J. arvestades, et Guantánamo kinnipeetavate üle peetakse endiselt kohut sõjatribunalides, eelkõige pärast USA presidendi 7. märtsi 2011. aasta otsust kirjutada alla korraldusele, millega tühistati uute sõjakohtumenetluste külmutamine kaheks aastaks ning pärast 7. jaanuari 2012. aasta seadust, millega takistatakse Guantánamo kinnipeetavate viimist Ameerika Ühendriikidesse kohtumõistmisele;

- K. arvestades, et parlament on korduvalt nõudnud, et terrorismivastases võitluses, sealhulgas selles valdkonnas tehtavas rahvusvahelises koostöös tuleb täiel määral austada inimväärikust, inimõigusi ja põhivabadusi, võttes aluseks Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni, ELi põhiõiguste harta ning riikide põhiseadused ja põhiõigusi käsitlevad seadused, ning kordas seda nõuet viimati oma raportis ELi terrorismivastase poliitika kohta, kus ütles, et inimõiguste austamine on selle poliitika tõhususe tagamise eeldus;
- L. arvestades, et kuigi EL on näidanud üles tõsist soovi vältida salajast koostööd piinamise alal nõukogu määruse (EÜ) nr 1236/2005¹ kaudu, mida viimati muudeti 2011. aasta detsembris² ja mis keelab igasuguse selliste kaupade ekspordi ja impordi, mida on võimalik kasutada surmanuhtluse täideviimiseks, piinamiseks või muul julmal, ebainimlikul või alandaval moel kohtlemiseks või karistamiseks, tuleb siiski teha veel palju tööd, et tagada igakülgne hõlmatus;
- M. arvestades, et ainuüksi diplomaatiliste tagatiste tuginemine selleks, et anda luba isiku väljaandmiseks või väljasaatmiseks riigile või riiki, mille puhul on alust arvata, et seda isikut ohustab seal piinamine või väärkohtlemine, ei ole kooskõlas piinamise täieliku keelustamisega vastavalt rahvusvahelisele õigusele, ELi õigusele ning liikmesriikide põhiseadustele ja seadustele³;
- N. arvestades, et parlament on korduvalt ja rangelt hukka mõistnud sellised ebaseaduslikud tegevused nagu „erakorraline üleviimine”, inimrööv, kohtuta vahi all hoidmine, kadumine, salavanglates kinnipidamine ja piinamine, ning on nõudnud, et uuritaks põhjalikult, mil määral osalesid mõned liikmesriigid väidetavalt koostöös USA ametivõimudega, eelkõige LKAga, ning sellekohases tegevuses ELi territooriumil;
- O. arvestades, et ebaseaduslike toimingute teostamine ELi territooriumil võis toimuda NATO mitmepoolsete või kahepoolsete kokkulepete raames;
1. tuletab meelde, et terrorismivastase võitluse strateegiad saavad olla tõhusad ainult juhul, kui neid teostatakse inimõigustealaseid kohustusi järgides ning tagades eelkõige õiguse õiglasele kohtupidamisele;
 2. kordab, et mõistab hukka erakorralise üleviimise, salavanglate ja piinamise kasutamise, mis on keelatud inimõiguste austamist käsitlevate riiklike ja rahvusvaheliste õigusaktidega ning millega rikutakse muu hulgas õigust vabadusele, turvalisusele, inimlikule kohtlemisele, kaitsele piinamise eest, mittetagasisaatmisele, süütuse presumptsioonile, õiglasele kohtulikule arutamisele, õigusnõustamisele ja võrdsele kaitsele seaduse alusel;
 3. peab väga oluliseks, et EL mõistaks hukka iga kuritarvituse võitluses terrorismi vastu, sealhulgas juhul, kui sellised teod on toime pandud ELi territooriumil, sest see võimaldaks ELil toimida oma väärtuste kohaselt ja ühtlasi edendada oma väärtusi usutavalt ka suhetes välispartneritega;

¹ ELT L 200, 30.7.2005, lk 1.

² ELT L 338, 21.12.2011, lk 31.

³ Inimõiguste ülddeklaratsiooni artikkel 5, kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise pakti artikkel 7, Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artikkel 3 ning asjaomane kohtupraktika ja ELi põhiõiguste harta artikkel 4.

4. kinnitab veel kord, et inimõiguste klausli täielik rakendamine lepingutes on oluline suhetes Euroopa Liidu, selle liikmesriikide ja kolmandate riikide vahel, ning on seisukohal, et on olemas tugev ajend vaadata uuesti läbi, kuidas Euroopa valitsused on teinud koostööd diktatuuri represseerimisaparaadiga terrorismiga võitlemise nimel; on sellega seoses seisukohal, et hiljuti läbi vaadatud Euroopa naabruspoliitika peab pakkuma ulatuslikku toetust julgeolekusektori reformile, mis peab eelkõige tagama selge vahetegemise luure ja õiguskaitse funktsioonide vahel; kutsub Euroopa välisteenistust, nõukogu ja komisjoni üles tugevdama koostööd piinamise ja ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise tõkestamise Euroopa Komiteega ja muude asjakohaste Euroopa Nõukogu mehhanismidega kolmandates riikides elluviidavate terrorismivastase võitluse abiprojektide kavandamisel ja rakendamisel ning igas vormis peetavates terrorismivastase võitluse dialogides kolmandate riikidega;
5. kordab vastavalt rahvusvahelisele õigusele ja eelkõige ÜRO piinamisvastase konventsiooni artiklile 12 oma üleskutset, et kõik riigid, kelle kohta on usutavaid kahtlustusi, teeksid kõik võimaliku vajalike selgituste andmiseks ja kahtluste püsimise korral korraldaksid põhjalikke uurimisi ja juurdlusi väidetavate erakorraliste üleviimiste, salavanglate, piinamiste ja muude tõsiste inimõiguste rikkumiste kohta, et tõde päevavalgele tuua ja vajaduse korral teha kindlaks vastutus, tagada vastutuse kandmine ja vältida karistamatust, ning muu hulgas tuua üksikisikud kohtu ette, kui on asitõendeid kriminaalvastutuse kohta; kutsub sellega seoses liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrget esindajat ja komisjoni asepresidenti ning ELi liikmesriike üles võtma kõik vajalikud meetmed, et tagada nõuetekohased järelmeetmed ÜRO ühisuuringule, mis käsitleb terrorismivastase võitlusega seotud salajase kinnipidamise ülemaailmseid tavasid, eelkõige võttes arvesse teabekirja, mille erivolituste omanikud saatsid 21. oktoobril 2011. aastal 59 riigile palvega nende riikide valitsustel esitada ajakohastatud teave uuringus sisaldunud soovitude rakendamise kohta;
6. palub, et NATO ja USA ametivõimud teostaksid oma uurimised, teeksid ELi ja selle liikmesriikidega parlamentaarsete või kohtulike juurdluste puhul¹ nendes küsimustes igakülgset koostööd, sealhulgas vajaduse korral vastaksid kiiresti vastastikuse õigusabi palvetele, avaldaksid teabe erakorralise üleviimise kavade ning muude inimõigusi ja põhivabadusi rikkuvate tegevuste kohta ning esitaksid kahtlusaluste esindajatele kogu teabe, mis on vajalik nende klientide kaitsmiseks; nõuab kinnitust, et kõik NATO lepingud ja NATO–ELi ning muud Atlandi-ülesed lepingud vastavad põhiõigustele;
7. avaldab tunnustust USA kodanikuühiskonna algatusele moodustada 2010. aastal sõltumatu kaheparteiline töörühm, et uurida USA valitsuse poliitikat ja meetmeid, mis on seotud terrorismis kahtlustatavate vangistamise, kinnipidamise ja süüdimõistmisega ning USAs vangistuses hoidmisega Clintoni, Bushi ja Obama valitsuste ajal;
8. nõuab, et asjaomased ametiasutused ei kasutaks rahvusvahelise luurealase koostöö puhul riigisaladust ettekäändena, et vältida vastutust ja hüvitamist, ning rõhutab, et ainult tõelised riiklikust julgeolekust tingitud põhjused võivad saladust õigustada, kuid igal juhul on sellest kaalukamad võõrandamatute põhiõigustega seotud kohustused, näiteks piinamise täielik keelustamine;

¹ Vt muu hulgas Euroopa Parlamendi 9. juuni 2011. aasta resolutsiooni oodatava surmanuhtlusotsuse kohta Guantánamos (P7_TA(2011)0271).

9. palub ELil tagada, et liidu enda rahvusvahelisi kohustusi järgitaks täielikult ja et ELi poliitikavaldkondi ning välispoliitika vahendeid, näiteks piinamist käsitlevaid suuniseid ja inimõigustealaseid dialooge rakendataks täielikult, et ELil oleks tugevam positsioon nõuda kõikide liidu poolt allkirjastatud rahvusvaheliste lepingute inimõigusi puudutavate klauslite järjekindlat rakendamist ja nõuda oma peamistelt liitlastelt, nagu USA, et need järgiksid oma riigi ja rahvusvahelist õigust;
10. tuletab meelde, et ÜRO piinamise ning muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise ja karistamise vastase konventsiooni fakultatiivses protokollis nõutakse seiresüsteemide loomist, mis hõlmaks kõiki vabadusekaotusega seotud olukordi, ning rõhutab asjaolu, et selle rahvusvahelise vahendi kasutamine annab täiendava kaitsekihi; soovib tungivalt ELi partnerriikidel ratifitseerida see fakultatiivne protokoll ja luua sõltumatud riiklikud tõkestamismehhanismid, mis on kooskõlas Pariisi põhimõtetega, ning ratifitseerida rahvusvaheline konventsioon kõigi isikute sunniviisilise kadumise eest kaitsmise kohta;
11. kutsub endise Jugoslaavia Makedoonia vabariigi ametiasutusi üles tegema kindlaks, kes vastutab Khaled el-Masri röövimise eest, mis toimus ilmselt tema eksliku tuvastamise tõttu ja mis tõi kaasa tema ebaseadusliku kinnipidamise ja väidetava piinamise, ning tagama süüdlaste vastutusele võtmise; peab kahetsusväärseks, et Skopje prokuratuur ei ole võtnud midagi ette El-Masri kaebuse alusel kriminaalmenetluse algatamiseks; märgib, et El-Masri juhtumiga tegeleb Euroopa Inimõiguste Kohus ja esimene kohtuistung toimus suurkojas 16. mail 2012; on seisukohal, et endise Jugoslaavia Makedoonia vabariigi valitsuse väidetav tegutsemine El-Masri juhtumi puhul on vastuolus ELi aluspõhimõtetega – põhiõigused ja õigusriigi põhimõte – ning et komisjon peab selle teema tõstatama endise Jugoslaavia Makedoonia vabariigi ELiga ühinemise protsessi raames;
12. tunneb eriti muret USA sõjakomisjoni peetud menetluse pärast Abd al-Rahim al-Nashiri asjus, kellele võidakse süüdimõistmise korral määrata surmanuhtlus; palub USA ametiasutustel välistada surmanuhtluse määramine Abd-Rahim al-Nashirile ja kinnitab veel kord oma pikaajalist vastuseisu surmanuhtlusele kõikide juhtumite puhul ja kõigis olukordades; märgib, et al-Nashiri juhtum on olnud Euroopa Inimõiguste Kohtus arutamisel alates 6. maist 2011; kutsub kõigi nende riikide ametivõime, kus al-Nashiri kinni peeti, üles kasutama kõiki kättesaadavaid vahendeid tagamaks, et al-Nashirile ei määrata surmanuhtlust; nõuab tungivalt, et liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ja komisjoni asepresident käsitleks al-Nashiri juhtumit suhetes USAgaga eelisjärjekorras, kohaldades surmanuhtluse küsimust käsitlevaid ELi suuniseid;
13. kinnitab veel kord, et rahvusvahelist võitlust terrorismiga ja kahe- või mitmepoolset rahvusvahelist koostööd selles valdkonnas, sealhulgas NATO raames või luure- ja julgeolekuasutuste vahel, tuleb ellu viia üksnes inimõigusi ja põhivabadusi täielikult järgides ning asjakohast demokraatlikku ja kohtulikku järelevalvet teostades; kutsub ELi liikmesriike, komisjoni, Euroopa välisteenistust ja nõukogu üles tagama nende põhimõtete kohaldamise välissuhetes ja rõhutab, et enne iga uue lepingu sõlmimist, eelkõige luurealase koostöö ja teabe jagamise vallas, peaksid nad põhjalikult hindama inimõiguste olukorda oma partnerite juures ja kehtivad lepingud läbi vaatama, kui partnerid ei täida inimõiguste austamise nõuet, ning teavitama Euroopa Parlamenti sellise hindamise ja läbivaatamise tulemustest;

14. kordab oma üleskutset nõukogule ja liikmesriikidele välistada väidetavalt riiklikku julgeolekut ohustavate isikute väljasaatmisel või väljaandmisel jõustamatutele diplomaatilistele tagatistele tuginemine, kui on alust arvata, et need isikud satuksid piinamise või väärkohtlemise ohtu või et nende üle peetaks kohut sel viisil välja pressitud tõendite alusel;
15. nõuab tungivalt, et asjaomased asutused tagaksid range vahetegemise ühest küljest luuretegevuse ja julgeolekuteenuste vahel ning teisest küljest õiguskaitseasutuste vahel, sest see võimaldab järgida üldpõhimõtet „nemo iudex in sua causa”;
16. rõhutab, et Euroopa Parlamendi ajutine komisjon, mis viis läbi juurdlused, mis olid aluseks parlamendi 14. veebruari 2007. aasta ja 19. veebruari 2009. aasta resolutsioonidele, tõi välja, et loa andmise ja kontrolli menetlused tsiviillennukite suhtes, mis läbivad liikmesriikide õhuruumi või maanduvad nende territooriumil, olid väga puudulikud ja võimaldasid seetõttu neid kuritarvitada LKA „erakorralisteks üleviimisteks” ning samuti võimaldasid organiseeritud kuritegevuse, sealhulgas terroristlike võrgustike liikmetel neist hõlpsalt kõrvale hiilida; tuletab samuti meelde ühenduse pädevust transpordi julgeoleku ja ohutuse valdkonnas ning parlamendi soovitus komisjonile reguleerida ja kontrollida ELi õhuruumi, lennujaamade ja mittekommertslenunduse haldamist; palub seetõttu ELil ja liikmesriikidel enam mitte viivitada rahvusvahelise tsiviillennunduse konventsiooni (Chicago konventsiooni) nendepoolse kohaldamise põhjaliku läbivaatamisega, mis puudutab liikmesriikide õhuruumi läbivatele ja nende territooriumil maanduvatele tsiviillennukitele loa andmist ja nende kontrollimist, et tagada julgeoleku tõhustamine ja kontrollide süstemaatiline kohaldamine, mis eeldab oodatavate reisijate ja meeskonna eelnevat tuvastamist, ning tagada, et nn riigi lendudena liigitatud lennud (mis ei ole kuulu konventsiooni kohaldamisalasse) saaksid eelneva ja nõuetekohase loa; tuletab samuti meelde parlamendi soovitus, et liikmesriigid jõustaksid tõhusalt Tokyo konventsiooni kuritegude ja mõningate teiste tegude kohta õhusõiduki pardal;
17. kutsub delegatsioonide juhtide konverentsi üles tagama, et põhiõiguste kaitsmise teemal algatatakse parlamentaarsed dialoogid ja ühtlasi võideldakse terrorismi vastu tähelepanekute alusel, mis tehti terrorismivastase võitlusega seotud salajase kinnipidamise ülemaailmseid tavasid käsitlevas ÜRO ühisuuringus ja selle järelmeetmetes, ning ÜRO õigus- ja institutsiooniliste raamistike heade tavade eeskirjade ja meetmete kohaselt, mis tagavad, et luureagentuurid austavad terrorismiga võideldes inimõigusi, sealhulgas teevad nende üle järelevalvet;
18. palub, et USA – arvestades Atlandi-ülese partnerluse olulist rolli ja USA juhtrolli selles valdkonnas – uuriks täies ulatuses kõiki rikkumisi, mille ta on toime pannud, ning kindlustaks vastutuse võtmise nende eest, tagaks asjakohase siseriikliku ja rahvusvahelise õiguse täieliku kohaldamise õiguslike „mustade aukude” kaotamiseks, lõpetaks sõjaväelised kohtuprotsessid, kohaldaks kahtlustatavate terroristide suhtes täiel määral kriminaalõigust ja taastaks kinnipidamise läbivaatamise ning habeas corpus’e põhimõtte rakendamise, nõuetekohase protsessi, kaitse piinamise eest ja mittediskrimineerimise USA kodanike ja välismaalaste ja vahel;
19. kutsub president Obamat üles täitma oma 2009. aasta jaanuaris antud lubadust sulgeda

Guantánamo kinnipidamiskeskus, lubada igal kinnipeetaval, keda ei anta kohtu alla, võimalikult kiiresti oma kodumaale või muusse ohutusse riiki naasta ja mõista nende Guantánamo kinnipeetavate üle, kelle vastu on olemas piisavalt vastuvõetavaid tõendeid, viivitamata kohut õiglase ja avaliku ärakuulamisega sõltumatu ja erapooletu vahekohtu poolt, ja süüdimõistmise korral vangistada nad USAs kooskõlas kohaldatavate rahvusvaheliste standardite ja põhimõtetega; nõuab samuti, et uuritaks Guantánamos toime pandud inimõiguste rikkumisi ja selgitataks välja nende rikkumiste eest vastutusele võetavad isikud;

20. kutsub USA ametiasutusi üles tühistama riigikaitse lubamise seadusega antud volitust määramata tähtajaga kinnipidamiseks ilma süüdistust esitamata või kohtumenetluseta;
21. kutsub kõiki ELi liikmesriike üles kirjutama alla ja ratifitseerima ÜRO konventsiooni kõigi isikute sunniviisilise kadumise eest kaitsmise kohta;
22. nõuab, et kõikidele kinnipeetavatele, keda ei anta kohtu alla, kuid keda ei saa kodumaale tagasi viia reaalse piinamise või tagakiusamise ohu tõttu nende kodumaal, antaks võimalus asuda elama USAsse humanitaarkaitse all ja määrataks hüvitis¹, ning kutsub ka ELi liikmesriike üles olema valmis neid endisi Guantánamo kinnipeetavaid vastu võtma;
23. kutsub ELi üles tagama, et ELi liikmesriigid, liitlased ja partnerid, eelkõige Cotonou lepingu partnerid, kes on nõustunud võtma vastu endisi Guantánamo kinnipeetavaid, pakuvad neile ka tegelikult täielikku toetust elutingimuste osas ja lihtsustavad nende integreerumist ühiskonda, osutavad meditsiiniteenuseid, sealhulgas psühholoogilist abi, ning tagavad isikut tõendavate ja reisidokumentide kättesaadavuse, perekonna taasühinemise õiguse kasutamise ja kõik teised põhiõigused, mis on omistatud poliitilist varjupaika taotlenud inimestele.

¹ Vt Euroopa Parlamendi 4. veebruari 2009. aasta resolutsiooni Guantánamo kinnipidamiskeskuse vangide tagasisaatmise ja ümberasustamise kohta (P6_TA (2009)0045) lõige 3.

PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS

Vastuvõtmise kuupäev	5.7.2012
Lõpphääletuse tulemus	+: 60 -: 3 0: 1
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Pino Arlacchi, Elmar Brok, Jerzy Buzek, Tarja Cronberg, Arnaud Danjean, Michael Gahler, Marietta Giannakou, Andrzej Grzyb, Anna Ibrisagic, Liisa Jaakonsaari, Anneli Jäätteenmäki, Jelko Kacin, Ioannis Kasoulides, Tunne Kelam, Nicole Kiil-Nielsen, Evgeni Kirilov, Maria Eleni Koppa, Andrey Kovatchev, Paweł Robert Kowal, Eduard Kukan, Vytautas Landsbergis, Ryszard Antoni Legutko, Krzysztof Lisek, Sabine Lösing, Ulrike Lunacek, Mario Mauro, Francisco José Millán Mon, Alexander Mirsky, María Muñoz De Urquiza, Annemie Neyts-Uyttebroeck, Norica Nicolai, Raimon Obiols, Kristiina Ojuland, Ria Oomen-Ruijten, Pier Antonio Panzeri, Alojz Peterle, Bernd Posselt, Hans-Gert Pöttering, Libor Rouček, Tokia Saïfi, Nikolaos Salavrakos, György Schöpflin, Werner Schulz, Adrian Severin, Marek Siwiec, Geoffrey Van Orden, Kristian Vigenin, Sir Graham Watson, Boris Zala
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed	Charalampos Angourakis, Jean-Jacob Bicep, Véronique De Keyser, Andrew Duff, Tanja Fajon, Hélène Flautre, Elisabeth Jeggle, Baroness Sarah Ludford, Carmen Romero López, Helmut Scholz, Indrek Tarand, Alejo Vidal-Quadras, Dominique Vlasto, Joachim Zeller
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed (kodukorra art 187 lg 2)	Petru Constantin Luhan

PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÖPPHÄÄLETUSE TULEMUS

Vastuvõtmise kuupäev	10.7.2012
Lõpphääletuse tulemus	+: 50 -: 2 0: 5
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Jan Philipp Albrecht, Edit Bauer, Mario Borghezio, Rita Borsellino, Emine Bozkurt, Arkadiusz Tomasz Bratkowski, Simon Busuttil, Philip Claey, Carlos Coelho, Ioan Enciu, Frank Engel, Cornelia Ernst, Monika Flašíková Beňová, Hélène Flautre, Kinga Gál, Kinga Göncz, Sylvie Guillaume, Anna Hedh, Salvatore Iacolino, Sophia in 't Veld, Lívia Járóka, Timothy Kirkhope, Juan Fernando López Aguilar, Baroness Sarah Ludford, Monica Luisa Macovei, Svetoslav Hristov Malinov, Véronique Mathieu, Anthea McIntyre, Louis Michel, Claude Moraes, Antigoni Papadopoulou, Georgios Papanikolaou, Carmen Romero López, Renate Sommer, Rui Tavares, Nils Torvalds, Kyriacos Triantaphyllides, Wim van de Camp, Axel Voss, Josef Weidenholzer, Cecilia Wikström, Tatjana Ždanoka
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed	Elena Oana Antonescu, Michael Cashman, Anna Maria Corazza Bildt, Leonidas Donskis, Dimitrios Droutsas, Lorenzo Fontana, Mariya Gabriel, Monika Hohlmeier, Hubert Pirker, Raül Romeva i Rueda, Salvador Sedó i Alabart, Michèle Striffler
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed (kodukorra art 187 lg 2)	Zita Gurmai, Nadja Hirsch, Elisabeth Jeggle